

*Het leven is een lolletje, vol avontuur en bravoure. Totdat de vloed
opkomt, hem overspoelt en hij dreigt te verdrinken.
Maar er is een reddingsboei, meerdere zelfs...*

HOOFD BOVEN WATER

JOYCE BOUT

LEESFRAGMENT

*Het leven is een lolletje, vol avontuur en bravoure. Totdat de vloed
opkomt, hem overspoelt en hij dreigt te verdrinken.
Maar er is een reddingsboei, meerdere zelfs...*

HOOFD BOVEN WATER

JOYCE BOUT

Hoofd boven water

© 2025, Joyce Bout

Uitgave: november 2025

Omslagontwerp en binnenwerk: Jore ontwerp

Foto auteur: Shirley Bout fotografie

Uitgave: Triple Boeken, Aalten (NL)

www.tripleboeken.nl

info@tripleboeken.nl

ISBN 9789083574004

NUR 340

Alle rechten voorbehouden.

DICHTBIJ • INSPIREREND • RAAK

*‘Onze hulp is van de Here
die hemel en aarde gemaakt heeft’
(Psalm 124 vers 8 en Psalm 121 vers 2)*

*Voor mijn prachtige zoons
die net als zovelen
soms moeten watertrappen
totdat ze weer een slag kunnen maken*

Proloog

Heden

‘Jelle?!’

De stem klinkt vaag, maar toch indringend. Eigenlijk wil Jelle die stem helemaal niet horen. Hij is ver weg met zijn gedachten. In een andere tijd, in een ander leven, in een andere wereld. Een wereld die hij door en door kende, waar hij vertrouwd mee was en waar hij zijn leven leefde zoals hij wilde. Niet dat die wereld altijd even gemakkelijk was. Maar hij had er zijn draai in gevonden en wist hoe hij erin moest functioneren. Het was zijn wereld. Nu hij op dit moment in de chaos van zijn hoofd zit, lijkt het alleen zo lang geleden.

In het begin schiep God de hemel en de aarde.¹ Onzinnig dat dit door m’n hoofd schiet. Zo’n oeroude tekst. Daar wil ik helemaal niet aan denken nu.

Jelle is met zijn gedachten ineens bij de christelijke basisschool. Daar leerde hij dat er een God was die de hemel en de aarde had gemaakt. Dat de wereld van God was.

Dus niet van Jelle de Vries. Gek dat ik daar nu aan denk. Of misschien toch niet zo gek. Daarom zit ik hier, samen met andere gekken die er net zo beroerd aan toe zijn als ik. God keek naar alles wat Hij gemaakt had en zag dat het goed was, zeer goed zelfs.²

Zeer goed. Hoe lang is het geleden dat alles zeer goed was? Duizenden jaren geleden. Tenminste, volgens de Bijbel. Maar zo voelt het voor Jelle ook. Duizenden jaren geleden had hij een goed leven. Alhoewel, als hij heel eerlijk is, mankeerde er heus wel het een en ander aan. Maar hij had er een zekere grip op. Of beter gezegd, hij wist ermee om te gaan.

Voorspelbaar is zijn leven nooit geweest. Dat past ook niet

bij hem. Maar het avontuur waar hij op dit moment in zit, is te zwaar. Hier kan hij niet mee overweg. En dat is niets voor hem. Hij heeft zich altijd kunnen redden. Vroeger op school en later op zijn werk. Hij is een goede verkoper. Ook zichzelf verkopen gaat hem gemakkelijk af. Zijn praatjes zijn altijd goed geweest. Nog steeds. Ook op dit vreselijke moment zou hij prima woorden kunnen geven aan de gedachten en gevoelens die door zijn hoofd en lijf tolleren. Dat is het probleem niet. Maar hij wil dit helemaal niet denken en voelen.

Opeens is het er weer. Het gevoel van totale paniek dat inslaat als een bom. In één klap giert de adrenaline door zijn lijf. Zijn hart gaat tekeer en dreunt tegen zijn ribbenkast. Het lijkt alsof zijn keel wordt dichtgeknepen. Hyperventilatie. Zwaar ademend breekt het angstzweet hem uit. Hij weet niet waar hij het zoeken moet. Allerlei emoties en gedachten jagen door hem heen. Hij heeft er totaal geen vat op. En dan die pijn...

Ik krijg geen adem. Ik kan niet meer. Ik moet weg. Ik hou dit niet vol. Zo kan ik niet leven. Zo wil ik niet leven.

‘Jelle?!’

De vrouwenstem klinkt opnieuw, luider dit keer. ‘Wat is er? Gaat het wel met je?’ Het is de stem van Willeke, de groeps-therapeut. Jelle schrikt op uit zijn gedachten. Met wijd open-gesperde ogen kijkt hij paniekerig de kring rond.

Wat doe ik hier in vredesnaam? Ik ben toch niet gek!?

De mensen om hem heen wel. Tenminste, dat is Jelles conclusie. Die zien spinnen op de muur, willen hun familie iets aandoen, horen gekke geluiden... En zo zijn er nog een paar.

Die mensen móeten wel gek zijn. Niet te begrijpen. Maar wat ik heb, begrijpt ook niemand. Daarom zit ik hier. Kan iemand dit snappen? Is er iemand die kan helpen?

Hij heeft er weinig vertrouwen in. Hoe kan een vaasje kleien

en met een balletje gooien helpen? Dat is pas écht gekkenwerk. En Jelle is absoluut niet gek. Hij voelt wat hij voelt. En dat is heel reëel, heel confronterend en heel aanwezig. Dat gaat niet weg met een balspelletje of een boswandeling.

‘Nee, het gaat niet. Ik voel me niet goed. Heb vreselijk veel last nu. Sorry, ik moet echt weg.’

Met een ruk schuift Jelle zijn stoel naar achteren. Voordat Willeke of wie dan ook kan reageren, beent hij met grote stappen de kamer uit. Paniek, totale paniek. Het overspoelt hem als vanouds. Chaos in zijn hoofd. Hij moet ervandoor, weg van hier. Hij kan hier absoluut niet zijn. Eigenlijk wil hij nergens zijn. Dat gevoel van totale ontredde ding moet ophouden. Hij wil gewoon weer de oude Jelle zijn, geen hopeloze gedachten en gevoelens meer hebben.

Voor de zoveelste keer slaat hij op de vlucht. Hij weet dat het niet helpt. Maar hij weet ook niet wat hij anders moet.

Opgejaagd, als een kip zonder kop, loopt Jelle door de lange gangen. Ze lijken allemaal op elkaar.

Waar was die uitgang nou?!

Hij weet het niet meer. Zijn hart gaat als een razende tekeer. Hij zweet van top tot teen. Met een verwilderde blik kijkt hij om zich heen.

Eruit! Waar kan ik eruit?

‘Sorry, de uitgang, waar is die?’ Lukraak schiet hij iemand aan. ‘Ik moet hier weg.’

De vrouw kijkt bevreemd naar hem op. Ze wijst naar een bord en loopt snel door. In een waas volgt Jelle de bordjes waar ‘uitgang’ op staat. Rechtdoor, linksaf, rechtsaf, de draaideur door, de buitenlucht in. De zon schijnt uitbundig, maar in de verte doemt een dreigende lucht op. Het is een vroege lentedag. Een zweem van groen geeft kleur aan de bomen op de grote parkeerplaats. Maar daar heeft Jelle geen oog voor.

M'n auto, waar is mijn auto?!

Die staat gelukkig niet ver weg. Vlakbij parkeren betekent minder lopen en dus minder klachten. Gejaagd steekt Jelle de sleutel in het slot van zijn grijze Peugeot. De afstandsbediening is kapot, maar de deuren reageren met een klik als hij de sleutel omdraait. Zwaar ademend ploft hij achter het stuur.

Waar zijn m'n sigaretten?

Onrustig zoekt Jelle in zijn broekzakken. Niets te vinden. Nerveus kijkt hij om zich heen. Op de passagiersstoel ligt een aangebroken pakje. Nu nog een aansteker. Die vindt hij op de grond tussen een allegaartje van lege sigarettendoosjes, koekverpakkingen en plastic tasjes. De sigaret begint te gloeien en Jelle inhaleert diep. Snel blaast hij de rook uit.

Ik moet weg, weg hier. Nu meteen.

Hij start de auto en negeert het oranje lichtje op het dashboard. De auto rijdt op de reservetank. Het is genoeg voor een ritje heen en terug. Dat weet hij. Met wilde bewegingen trekt Jelle aan het stuur. Zo snel als hij kan rijdt hij de parkeerplaats af. Waarheen? Geen idee. Als hij maar weg is. Zodra hij de autoweg opdraait, komen de tranen. Voor de zoveelste keer.

1

Tien jaar geleden

‘Jelle, gast, je bed uit!’

De stem komt van buiten. Heel in de verte vangt Jelle het geroep wel op, maar eigenlijk wil hij nog helemaal niets horen. Het is nog veel te vroeg, tenminste, daar lijkt het op. Normaal gesproken maakt zijn zus hem altijd wakker. Dat is makkelijker dan een wekker zetten.

Anne heeft niet geroepen. Dus is het te vroeg voor werk. Of het is weekend... Hoezo moet ik dan opstaan? Ik ben nog bezig met slapen.

‘Jelle, d’r uit! We hebben je nodig!’

De stem dringt wat dieper tot Jelles slaperige brein door. Zuchtend draait hij zich op zijn rug, rekt zich uit en probeert zijn ogen open te doen. Zijn hand zoekt in de vensterbank naar zijn telefoon. Tussen zijn wimpers door gluuft hij naar het schermpje. Zwart. Niet opgeladen dus. Zijn blik gaat naar de ouderwetse klok aan de muur tegenover zijn bed. Die voldoet nog steeds. De wijzers geven acht uur aan. Te laat voor een werkdag, maar absoluut te vroeg voor een vrije dag.

‘Jelle!’ brullen nu meerdere stemmen aan de andere kant van het raam.

Langzaam komt Jelle overeind. Kreunend valt hij weer terug in de kussens. Zijn hoofd dreunt en bonst aan alle kanten. Het was een latertje gisteravond. Supergezellig, dat wel, maar dat is het sowieso na een paar biertjes. Op zulke momenten is de volgende ochtend ver weg. Als hij maar geen last heeft, dat telt.

Zijn hoofdpijn trotserend komt Jelle opnieuw overeind. Met één oog dichtgeknepen loert hij tussen de lamellen door. Op straat staan een paar jongens. Jelle herkent zijn maten.

Zaterdag dus. Voetballen. Een uitwedstrijd.

De jongens beneden zien de lamellen bewegen. Ze beginnen te joelen. Jelle kan er niet meer onderuit. Hij trekt de jaloezieën omhoog en doet het raam helemaal open.

‘Yo,’ klinkt zijn slaperige stem. Aansluitend laat hij een hartgrondig gaapgeluid horen. Vanonder zijn warrige, halflange haardos kijkt hij glazig naar beneden.

‘Lekker geslapen, ouwe?’ lacht Luuk. ‘Beetje kort zeker?’

Luuk is de aanvoerder van Jelles team. Het is niet voor het eerst dat hij onder het slaapkamerraam van zijn lange, blonde spits staat. Het kost moeite om Jelle aan het voetballen te krijgen, maar dat heeft Luuk er wel voor over. Met Jelle in de voorhoede is een overwinning reëel. Dan is het team op zijn best en zijn de prestaties optimaal. Tenminste, als hij er zin in heeft. Luuk weet dat hij met overredingskracht niet veel bereikt. Als Jelle niet wil, krijg je hem simpelweg niet mee. Is hij gemotiveerd, dan heb je hem voor de volle honderd procent. Vandaag heeft Luuk zijn sterspeler hard nodig als stimulator. Dus doet hij maar weer een poging om hem uit bed te krijgen. ‘Komt er nog wat van, ouwe?’

Jelle gaapt nog een keer hartgrondig en rekt zich lang en uitgebreid uit. ‘Yo’, kreunt hij opnieuw. ‘*What’s up?*’ Het is een onnozele vraag, maar Jelle probeert een beetje tijd te winnen.

‘Wat denk je zelf?!’ roept Luuk naar boven. ‘Dat we hier voor de lol een beetje staan te blèren op zaterdagochtend? Schiet op, gast, we hebben een kwartier op je staan wachten. Vooruit, ouwe, je koffer uit! Je hebt vijf minuten. En haal een tandenborstel door die laadklep van je. We hebben geen zin in luchtvervuiling onderweg.’

Ondanks zijn bonkende hoofd verschijnt er een lachje op Jelles gezicht. Het is altijd weer komisch om Luuk zoveel moeite te zien doen. Er is geen sprake van dat hij kan voetballen vandaag. Veel te weinig geslapen en een dikke kater. De schade kan beperkt

worden als hij de kans krijgt om nog een paar uurtjes te snurken.

‘Ouwe, het lukt niet, man. Ik kan geen bal raken nu. Volgende week weer,’ reageert Jelle met een slaperige stem. Er klinkt geloei vanaf de stoep. De jongens beneden brullen dat ze hem nodig hebben. En dat is ook zo, dat weet Jelle heus wel. Maar vandaag moeten ze het maar zonder hem doen.

Het is inmiddels een flink tumult buiten. Er wordt gejoeld en getoeterd en dat wekt de burenen. Voor zo’n luidruchtige aubade op de vroege zaterdagmorgen is geen begrip. Rechts van Jelles huis gaat met een ruk de voordeur open. In de deuropening verschijnt de buurman met een gezicht dat op ontploffen staat.

‘Is het nou afgelopen!’ brult hij. ‘Zijn jullie idioot of zo met dat geschreeuw?! Er zijn mensen die slapen na een week hard werken. Dat jullie nou lopen te slampamperen. Het is altijd hetzelfde liedje. Wegwezen nu, anders kom ik naar jullie toe met een eind hout!’

De buurman is furieus. Zijn hoofd is knalrood en hij spuugt zijn woedende woorden met een flinke dosis consumptie de buitenlucht in. Hij zwaait zijn gebalde vuist richting de jongens op straat en dat maakt het plaatje alleen maar komischer. Sommigen schieten in de lach en dat maakt de boze buurman nog kwader.

‘Kijk uit voor je hart, buurman!’ roept Martijn.

‘Dat heeft-ie niet,’ lacht Joost.

‘Pittig buurtje, Jelle,’ zegt nummer drie, terwijl hij omhoog kijkt waar Jelle nog steeds uit het raam hangt.

Ook het *enfant terrible* zelf moet lachen. Het is een maf gezicht hoe zijn boze buurman zich steeds meer staat op te winden. Zijn dikke hoofd met woedende priemoogjes is inmiddels flink opgezwollen. Zijn logge lijf zit in een vaalwit T-shirt geperst en om zijn heupen hangt een afgezakke pyjamabroek. Jelle is totaal niet onder de indruk van buurmans boosheid.

Die man heeft altijd wat. Vervelende klier. Hij wordt kwaad om niks.

Zelfs als je een scooter start, begint de buurman al te stuiteren. En Jelle zorgt er nog wel voor dat hij pas op de hoek gas geeft en niet pal voor de deur. Die man is onverdraagzaam.

‘Jongens, de mazzel!’ klinkt Jelles stem vanuit het bovenraam. ‘Laat mij maar in vrede achter. Dan heeft de buurman ook rust. Later, kerels.’

‘We gaan,’ beslist Luuk. ‘Sorry, buurman, het was niet de bedoeling om u wakker te maken. Het ging om Jelle.’

‘Het gaat altijd om Jelle!’ briest de buurman. ‘Er is altijd wat met dat joch. Hij verziekt de hele boel. Het was hier altijd rustig. Ik woon hier al dertig jaar en geen centje last. Maar sinds dat gespuis hier woont, is er altijd een andere film. Jullie zijn allemaal gajes. En nou opkrassen, anders bel ik de politie!’

‘We gaan al,’ zegt Luuk sussend. ‘Sorry, hoor.’ Als hij naar boven kijkt, is Jelles hoofd verdwenen. Het raam is dicht. Luuk haalt zijn schouders op en neemt zijn verlies.

‘Volgende keer beter,’ zegt hij tegen Joost, Martijn en de rest. Luidruchtig blaast de groep de aftocht. Luuk kan niet voorkomen dat de gaspedalen flink worden ingetrapt en dat er met gierende banden wordt weggereden.

De boze buurman werpt hen een laatste woedende blik achterna en trekt dan met een harde klap de deur in het slot. De dreun trilt na in de huizen aan weerszijden. ‘Stelletje aso’s!’ foetert de getergde man achter de dichtgeslagen deur. Stampend loopt hij de trap op naar zijn slaapkamer.

Heel even gaan Jelles oogleden half omhoog door het gedender aan de andere kant van de muur. Maar daarna vallen zijn ogen weer langzaam dicht.

Slapen. Daar kun je geen genoeg van krijgen. Dan weet je niks, voel je niks en hoeft je niks. Maar... God geeft het Zijn beminden in de slaap.³

2

Heden

In een waas rijdt Jelle over de bekende weg langs het bos. Het is eigenlijk onverantwoord dat hij achter het stuur zit. Maar het kan hem geen fluit schelen. Niets kan hem schelen op dit moment. Hij wil van die gedachten af. Maar ze malen gewoonweg door zijn hoofd. Hij heeft superveel last nu. Een ondraaglijk niveau drie. Dat is de fase waarin paniek en radeloosheid toeslaan. Een mengelmoes aan gevoelens stormt door zijn hoofd. Hij is wanhopig, bang, verdrietig, opgejaagd, reddeloos verloren... totale chaos. En dat allemaal door de pijn, al zo lang Jelles metgezel. Op dit ogenblik beleeft hij weer een flashback van alle momenten waarin hij dit eerder heeft gevoeld. Het is onhoudbaar.

Intens, wanhopig, allesoverweldigend. Zo kan ik niet leven, dit is ondraaglijk.

Zo heeft hij het een paar weken geleden ook omschreven tijdens zijn eerste gesprek met de psychiater. Hoe intens zijn pijn en gevoelens waren en hoe wanhopig zijn gedachten. Dat het leven voor hem onmogelijk was als hij zich de rest van zijn leven zo zou blijven voelen als nu.

Na dat ene gesprek heeft hij de psychiater niet meer gezien. Dat was teleurstellend. Het optreden en de verschijning van deze 'nobeles, eerbiedwaardige man' hadden hem voorzichtig wat vertrouwen gegeven. Dit was zoals Jelle zich een psychiater had voorgesteld. Hij wilde zó graag geloven in de kundigheid van de man.

Dat hij te redden zou zijn, kon Jelle zich echter niet voorstellen. Eerdere gesprekken met een psychologe hadden

niets opgeleverd. Alleen maar frustratie. Deze keer had hij in ieder geval met een professional van doen. Maar verdere gesprekken met de eerbiedwaardige man bleven uit. Een handvol therapeuten en het groepje van Willeke werden zijn deel. Dat is de situatie waarin hij de laatste weken zijn draai heeft moeten vinden. Voor Jelles gevoel is hij van de regen in de drup beland.

Drie keer per week vroeg uit bed. Kliedenis met verf en door het bos banjeren. En daar moeten mijn klachten van overgaan... Ik kan er niet eens zijn nu. Zoveel last heb ik.

Op dit verschrikkelijke moment achter het stuur bedenkt Jelle dat hij er in ieder geval één ding van heeft opgestoken. Dit is niveau drie. Dat heeft Willeke hem verteld.

Een opkomend gevoel is niveau één. Dan lukt het nog wel om iets te ondernemen. Niveau twee betekent duidelijk aanwezige klachten. Dan moet hij flink zijn best doen om zijn gedachten te verzetten en afleiding te zoeken. Bij niveau drie helpt niets meer. Dan slaan de paniek en wanhoop toe. En dat is precies de toestand waarin hij nu is beland. Met een dikke niveau drie is hij op weg naar...

Op weg naar wat? Wat moet ik doen!? Hoe maak ik hier een eind aan? Met mijn auto tegen een boom, dan ben ik overal vanaf. Het is ondraaglijk. Er is geen alternatief. Wat moet ik anders? Waar moet ik in vredesnaam heen? Waar kan ik naartoe? Naar oma... Ik moet naar oma.

Oma Roos. Zij is de enige waar hij terecht kan. Dag en nacht. Dat is altijd al zo geweest. Opa is er ook, maar met oma kan hij praten. Aan haar kan hij vertellen hoe hij zich voelt. Dat heeft hij al zo vaak gedaan. Ze begrijpt zijn nood en lijdt met hem mee. Zij is de enige die zijn radeloze gemoed kan kalmeren. Oma Roos bidt voor hem en vraagt hemelse hulp om vol te kunnen houden.

Oma, ik moet naar oma.

Jelle probeert zijn verstand bij elkaar te houden en zijn aandacht bij de weg. Zijn hartslag en ademhaling zijn een niveautje gezakt. Hij weet nu waar hij naartoe moet. Het is inmiddels zachtjes gaan regenen. Jelle drukt de hendel naast zijn stuur naar beneden en de ruitenwissers zetten zich in beweging. In een vaste cadans gaan ze heen en weer.

O-ma, o-ma, o-ma... Ik moet oma bellen.

Jelle veegt met zijn hand langs zijn ogen en haalt in dezelfde beweging zijn vingers door zijn haar. Hij kijkt naar de zitting van de passagiersstoel en op de grond. Daar ligt van alles, maar geen mobieltje. Hij voelt in zijn broekzak, maar ook daarin zit geen telefoon. Eruit gegleden? Vergeten mee te nemen? Jelle weet het niet meer. Hij heeft niet aan zijn mobiel gedacht toen hij halsoverkop wegliep.

Straks ligt dat ding er nog. Dan is-ie weg ook. Net als in het zwembad.

Jelles gedachten schieten terug in de tijd naar die middag in het openluchtbad met zijn vrienden. Ze waren een jaar of veertien en hij had net een nieuwe telefoon. Daar was hij natuurlijk wijs mee. Constant haalde hij het ding uit zijn rugtas om ermee te spelen. Dan kon iedereen zien dat hij zo'n mooi apparaat had. Stom natuurlijk, want een paar jongens verderop zagen dat ook. Toen Jelle met zijn vrienden het water indook, lag zijn telefoon onderin zijn rugtas. Hij had de jongelui wel zien loeren, maar er verder niet bij stilgestaan. Hij ging ervan uit dat ze keken uit afgunst. En dat was precies zijn bedoeling. Maar het was niet bij jaloersheid gebleven. Toen hij na de zwempartij in zijn rugzak zocht, was zijn telefoon foetsie. En die gasten ook.

De herinnering aan zijn gestolen telefoon brengt Jelle weer terug naar de werkelijkheid van dit moment.

Nu ligt m'n mobiel bij die gekken. Ik ken die mensen niet eens. Straks gappen ze 'm. Wat moet ik nu?

Opnieuw slaat de paniek toe. Hij heeft geen telefoon. Hij kan oma niet bellen. Misschien is ze niet eens thuis. Op hoop van zegen dan maar.

De lange, rechte, provinciale weg is vertrouwd. Het 'gebed zonder end', zo kent Jelle de straat al sinds zijn jonge jeugd. Honderden keren is hij er overheen gereden. Jelle herinnert het zich allemaal nog goed. Eerst op een gammel brommertje voor een illegale duik in het openluchtbad. Samen met zijn vrienden klom hij brutaalweg over het hek. Later scheurde hij over de ellenlange weg op zijn zuurverdiende Yamaha voor een kroegentocht of naar zijn werk. De laatste tijd is hij de dankbare bezitter van een tweedehands Peugeotje. Die heeft hij te danken aan opa. Opnieuw lopen Jelles ogen vol. Tranen van verdriet vermengen zich met tranen van ontroering. Wat zou hij zonder opa en oma moeten?

Het regent inmiddels een stuk harder. Jelles zicht op de weg wordt belemmerd door een sluier van water, zowel op het voorraam als in zijn ogen. Plotsklaps klinkt er een langgerekt claxonsignaal. Een tegemoetkomende auto maakt duidelijk dat Jelle bezig is de middenlijn te overschrijden. Met een wilde beweging naar rechts belandt hij in de berm. Geschokt zakt hij voorover op het stuur. Even laat hij zich gaan. Een emotioneel wrak is hij. Hij kan er niks aan doen. Hij huilt veel. De eerste keer bij de huisarts had hij zich nog geschaamd voor zijn tranen. Inmiddels is hij de schaamte voorbij. Als iemand hem maar kan helpen.

Jelle weet dat zijn huisarts die intentie had. Hij onderkende maanden geleden al de ernst van Jelles situatie. Hij begreep de worsteling van zijn patiënt om het leven te kunnen leven. Jelle is er nog altijd dankbaar voor. Hij kreeg een kalmeringsmiddel

en een sterke pijnstillers. De verwijzing naar een eerstelijnspsycholoog sloeg Jelle af. Daar had hij geen fiducia in. Praten zou niet helpen. Hij voelde wat hij voelde en dat zat pertinent niet tussen zijn oren. De huisarts was een andere mening toegedaan. In het verleden was er uitgebreid fysiek onderzoek geweest. Er waren geen lichamelijke mankementen vastgesteld. Maar de uitslagen konden Jelle niet overtuigen. En nog steeds niet. Ook nu hij zo chaotisch in zijn hoofd is, weet hij zeker dat zijn klachten geen psychische oorzaak hebben.

Het móet iets lichamelijks zijn. Deze pijn is zó reëel. Het is onhoudbaar. Oma... ik moet naar oma.

Gehaast komt Jelle overeind en veegt met zijn hand langs zijn ogen. Hij pakt het stuur weer beet en start de motor. Over zijn schouder kijkend draait hij snel de weg op. Het is nog maar een klein stukje rijden. Jelle trapt het gaspedaal nog wat dieper in. Na een paar minuten doemt het blauwe plaatsnaambordje al op. Kort erna volgt een wegversmalling, dan een rotonde, bij de stoplichten rechtsaf en voor de grote kerk de tweede straat links. De bekende voortuin met de kabouters komt in zicht. Jelle ziet de witte Mazda van oma voor de deur staan. Dan is ze vast thuis. Als ze weggaat, doet ze dat meestal met de auto. Ze is niet zo'n fietser, en lopen is onpraktisch als ze boodschappen moet doen of op bezoek gaat.

In vliegende vaart parkeert Jelle zijn auto achter die van oma. De veiligheidsgordel heeft hij niet eens omgedaan. Niet aan gedacht. Hij is meteen gaan rijden. Onbesuisd duwt Jelle het krakende portier open. Het is een roep van het scharnier om olie. Jelle hoort het niet. Hij moet naar oma. Alsof iemand hem op de hielen zit, zo vlucht Jelle de auto uit. Het tuinhokje staat open. Inderhaast struikelt hij over een opwippende steen van het tegelpad. Een druk op de bel. Het bekende deuntje klinkt. Wachten en hopen. De zenuwen slaan in volle hevigheid toe.

Jelles ademhaling gaat met horten en stoten.

Als ze nu maar thuis is.

Door het draadglas van de voordeur ziet hij het bekende silhouet toelopen. De deur gaat open. 'Oma!' Het is een hartenkreet, uit het diepst van zijn binnenste. Wanhoop klinkt erin door, radeloosheid staat op zijn gezicht te lezen.

Oma. Ze is er.

'Jongen, lieverd,' begrijpt oma. Ze trekt dat lange, ontredende lijf naar zich toe. Jelle laat zijn tranen de vrije loop, zijn hoofd op oma's schouder, haar armen om hem heen. De geur van oma's parfum kalmeert hem. Miss Dior. Zo vertrouwd, zo troostend, zo oma.

3

Tien jaar geleden

Met een langgerekte geeuw rekt Jelle zich uit. Hij knippert met zijn ogen tegen het felle zonlicht dat tussen de kieren van de lamellen doorschijnt. Buiten klinkt het luidruchtige gekwetter van vogels. Door de dichte deur van zijn slaapkamer dringt het vage gezoem van de stofzuiger door. Ergens voelt Jelle wat hoofdpijn, maar als hij nog een poosje blijft liggen, raakt hij dat katterige gevoel wel kwijt. Hij draait zich nog eens om en precies op dat moment schrikt hij op door het kabaal van een ronkende motor. De grasmaaier van zijn buurman. Jelle herkent het geluid. Het is indringend en irriteert hem mateloos. Die hele buurman is trouwens een bron van ergernis. Jelles hoofdpijn laait weer op. Niet vanwege zijn kater, maar door de buurman. Die man doet niets anders dan in zijn tuin rondbanjeren. Geen wonder ook. Hij heeft een draak van een vrouw die hem altijd achter de broek zit. Niet dat Jelle medelijden met hem heeft; het is gewoon een vervelende vent. Hij reageert zich altijd af op anderen als zijn vrouw hem ervanlangs geeft. Zijn vrouw scheldt hem uit, hij schreeuwt tegen zijn zoon, zijn zoon geeft de hond een oplawaai en de hond pakt de kat. Het is een kettingreactie, net als een omvallend rijtje dominostenen. Het één lokt het ander uit.

Jelles gedachten glijden terug naar zijn kindertijd. Hij was gek op domino. Hij speelde het vaak met oma als hij uit school kwam. ‘Zullen we *domineeën*?’ vroeg ze dan. Dat wilde Jelle graag. Nog leuker dan het spelletje zelf was de grote doos met gekleurde steentjes, die oma daarna tevoorschijn haalde. Dan maakten ze een uitgebreid circuit, met als mooiste moment

natuurlijk het eerste zetje. Het ritselende geluid van al die omvallende steentjes gaf sensatie en opwinding. Jelle weet nog goed hoe hij daarvan genoot.

Gek genoeg heeft hij vannacht gedroomd over domino-stenen. Het schiet hem nu te binnen. Haarfijn weet Jelle zich zijn droom te herinneren. Samen met oma had hij een parcours uitgezet op de houten vloer bij opa en oma thuis. Het zag er gaaf uit met rotondes, splitsingen en verhogingen. Jelle popelde om het eerste steentje om te duwen. Oma telde af: 'Drie, twee, één... go!'

Met een vaart viel de lange rij steentjes in een ritselende cadans omver. Het was prachtig om de actie en reactie te zien. Jelle klapte in zijn handen en sprong op en neer van plezier. Plotsklaps betrok zijn stralende gezicht. De steentjestrein stopte abrupt. Vlak voor een splitsing was de afstand tussen twee steentjes blijkbaar niet goed ingeschat. Ze stonden te ver uit elkaar.

'Dat kunnen we herstellen,' zei oma. 'Welke kant wil je op?'

'Naar rechts,' koos Jelle, 'dat is het mooiste stuk.'

Voorzichtig zette oma een paar dominostenen in de juiste positie en gebaarde naar Jelle dat hij zijn gang kon gaan. 'Toe maar, geef ze maar een zetje. Nieuwe ronde, nieuwe kansen.'

Jelle tikte de eerste steen in het rijtje om en meteen klonk de ritselende cadans weer. In volle vaart boog de dominoketting naar rechts. 'Zie je dat, Jelle, je kunt een kettingreactie stoppen en de andere kant opsturen. Gewoon even stilstaan en de juiste richting kiezen.'

Opeens verplaatste de setting van zijn droom zich naar het café waar Jelle gisteravond uithing. Het was een uurtje of vier in de middag en de kroeg zat vol met mensen die hij niet kende. Maar eigenlijk kende hij ze ook weer wel, omdat hij vreemd

genoeg wist wat ze dachten en voelden. Achter de tapkast stond een jeugdige serveerster. Jelle doorzag dat ze op school het doelwit was van pestkoppen. Dat maakte haar onzeker en diepongelukkig. Een stukje verderop voerde een praatjesmaker het hoogste woord bij zijn vrienden. De jongeman was zelfverzekerd en volledig overtuigd van zichzelf. Aan de rechterkant bij de deur zat een collectant. Hij was halverwege zijn collectewijk binnengekomen en rustte even uit met een kop koffie, mijmerend over een mooie opbrengst voor het goede doel. Aan de linkerkant leunde een schilder tegen de bar. Hij nam een slok van zijn colaatje en was tevreden met de mooie klus die hij recent had binnengehaald. Aan de stamtafel zag Jelle een grafisch vormgever tobben. Vandaag zou hij te horen krijgen of hij zijn baan zou behouden. In de uiterste hoek zat een directeur van een reclamebureau met een verongelijkt gezicht. Zijn vrouw had ruzie gezocht, naar zijn idee volkomen onterecht. Hij wachtte op zijn nieuwe secretaresse om op de valreep een belangrijke mailing te bespreken.

De deur van het café ging open en een verleidelijke, jonge vrouw stapte naar binnen. Het was de secretaresse van de directeur. Ze had zich voorgenomen tijdens dit onverwachte werkoverleg haar baas te versieren. Dat lukte haar met gemak. De man was boos op zijn vrouw en deze mooie jongedame zag hem blijkbaar wél zitten. Na een paar drankjes vroeg ze de directeur of hij haar naar huis wilde brengen. Daar had hij wel oren naar. Hoteldebotel haastte hij zich naar het toilet om zijn verhitte gemoed te kalmeren. In het voorbijgaan zag hij zijn grafisch vormgever aan de stamtafel zitten. Om er snel vanaf te zijn, tikte de directeur de man op de schouder en vertelde hem dat zijn dienstverband niet zou worden verlengd. Verdere details zouden nog volgen. Zwaar aangedaan liep de vormgever naar de bar. Hij bestelde een dubbele wodka en stootte per ongeluk

tegen de schilder aan. De vormgever herkende de schilder, want kortgeleden had hij hem opdracht gegeven zijn huis te schilderen. Nu hij zijn baan kwijt was, kon daar geen sprake meer van zijn. De vormgever vertelde de schilder plompverloren dat hij ervan afzag. De schilder reageerde boos en verontwaardigd. Toen hij even later de collectebus onder zijn neus kreeg, schold hij de collectant uit voor bedelaar. Er ontstond wat tumult rond het tafereeltje, waardoor de praatjesmaker en zijn vrienden zich ermee gingen bemoeien. Paniekerig probeerde de serveerster de zaak te sussen, maar werd daardoor het doelwit van de jongelui. Ze begonnen haar te sarren en weg te duwen. Totaal ontredderend het meisje het café uit en werd op straat door een auto geschept.

Voor de tweede maal veranderde het beeld in Jelles droom. Het was opnieuw de kroeg, maar vanuit een ander perspectief. Dezelfde mensen zaten er, met dezelfde gedachten en gevoelens. Opnieuw kwam door de deur de uitdagende secretaresse binnenwandelen. Na een paar borrels probeerde ze de directeur over te halen haar naar huis te brengen. Heel even kwam de directeur in de verleiding om 'ja' te zeggen. Hij zou het zijn vrouw betaald zetten dat ze onterecht ruzie zocht. Jelle zag de strijd in de gedachten van de directeur. Ja, hij was boos op zijn vrouw, maar nee, hij ging zijn huwelijk niet op het spel zetten voor een flirt. *Ik ga naar huis om met haar te praten*, besloot hij. *En ik ontsla mijn veel te dure secretaresse met haar ongepaste avances*. De directeur voegde de daad bij het woord en zocht aansluitend de wc-ruimte op om even te kalmeren. Na zijn toiletbezoek schoot hij zijn vormgever aan die hij al had zien zitten. 'Kom maandagochtend even bij me langs op kantoor,' zei hij. 'We gaan kijken wat we kunnen doen. Ik heb zojuist een dure kracht ontslagen. Dat biedt weer mogelijkheden voor jou.'

Opgelucht liep de vormgever naar de bar. Hij bestelde een drankje om het goede nieuws te vieren. Vrolijk sloeg hij de schilder op zijn schouder en spoorde hem aan zo gauw mogelijk langs te komen voor het schilderwerk. Opgewekt stopte de schilder een flinke donatie in de collectebus en riep naar alle aanwezigen: 'Jongens, effe schuiven voor het goede doel!'

De praatjesmaker en zijn vrienden lieten zich niet kennen en de collectant hoorde flink wat munten rinkelen en briefjes ritselen. De stemming in het café werd steeds vrolijker. De serveerster werd erbij geroepen om de kopjes en glazen nog eens te vullen.

'Neem zelf ook wat,' riep de praatjesmaker, 'en kom erbij zitten. Met een leuke meid wordt het alleen maar gezelliger.'

'Ik heb zo pauze,' zei het meisje stralend. Ze kreeg er een kleur van. Zomaar een uitnodiging om erbij te horen...

Ineens is Jelle klaarwakker. Nu hij zijn droom zo overdenkt, sluiten zijn gedachten over de buurman daar precies bij aan.

Een kettingreactie. Net zoals omvallende dominostenen. De ene situatie veroorzaakt de andere. Maar een negatieve reactie kun je stoppen. Met positieve gevolgen. Zo ging het in mijn droom. Oma zou zeggen: 'Niets gebeurt bij toeval.' Zij gelooft dat God alle dingen leidt. Mijn droom dus ook. En mijn leven. Maar ik bepaal zelf wel hoe ik leef. Dat bevalt me goed. Zoals gisteravond. Gaaf feestje, een hoop lol.

Dat hij nu hoofdpijn heeft en zich brak voelt, neemt hij op de koop toe. Dorst heeft hij trouwens ook. Niet te zuinig.

Kijken of ik Anne zo gek kan krijgen om melk te brengen.

'Anne!' roept Jelle. Hij weet niet of zijn zus in de buurt is, maar het woningbouwhuis is gehorig genoeg. Zijn lage, doordringende stem dreunt meestal wel door muren en vloerlagen heen. Zijn collega's klagen er vaak genoeg over dat hij zo hard praat. Maar dat doet hij niet. Hij heeft gewoon een

‘dragende’ stem, zoals dat heet. Zijn zus zal hem vast wel horen. Zeker nu het geluid van de stofzuiger inmiddels is verstomd. ‘Annemijn!’ roept Jelle nogmaals, dit keer met haar volledige naam.

‘Wat is er?!’ klinkt het allesbehalve vriendelijk onderaan de trap.

‘Wil je, please, please, een pak melk brengen? En cupcakes of zo?’ Jelle doet zijn best om wat zusterliefde in zijn verzoek te leggen.

‘Als je ontbijt op bed wilt, moet je maar in de keuken gaan slapen!’ roept Annemijn geïrriteerd naar boven. ‘Ik ga dat echt niet brengen. Je zorgt maar voor je eigen zootje.’ Ze is absoluut niet van plan om haar broertje te gaan bedienen. Het is zijn eigen schuld dat hij te beroerd is om uit bed te komen. Annemijn weet heus wel dat Jelle gisteravond veel te veel heeft gedronken. Dat doet hij altijd als hij gaat stappen. Ze regelt al veel te vaak dingen voor hem. Als oudere zus wil ze dat heus wel doen, maar niet op deze manier.

Hij zoekt het maar lekker uit met zijn melk. Mooi makkelijk weer, een ander aan het werk zetten. En ik straks weer puinruimen zeker. Er ligt al rotzooi genoeg in z’n kamer.

‘Anne, toe nou,’ probeert Jelle nog. Maar als er niet op zijn smeekbede wordt gereageerd, beseft hij dat hij bakzeil heeft gehaald. Er zit niets anders op dan zichzelf naar beneden te slepen. Kreunend komt hij overeind. Zijn hoofd begint meteen weer te bonken. Het geloei van de grasmaaier klinkt hem drie keer zo hard in de oren. Opeens schiet het hem in het verkeerde keelgat. Geïrriteerd grijpt Jelle naast zijn bed en pakt een halflege colafles. Als hij het slaapkamerraam opent, dreunt de grasmaaier nog eens extra hard tegen zijn trommelvliezen. Met een gerichte worp smijt Jelle de fles richting het lawaai-apparaat. ‘Schei nou toch eens uit met die herrie, kerel!’ brult

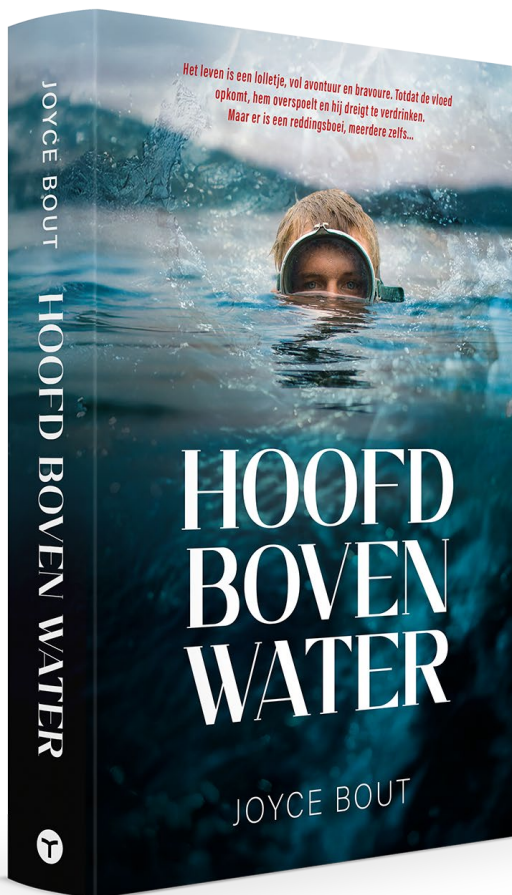
hij naar beneden. De colafles levert hem een vloedgolf aan lelijke woorden op. Precies op dat moment komt er met een hoop geknetter een brommer aanrijden. Zo snel zijn massieve lijf het toelaat, draait de buurman zich om en richt zijn scheldkanonnade op de passerende bromfietser.

‘Jullie zijn allemaal tuig!’ roept hij en woedend balt hij zijn vuist. Als de bromfietser de getergde man in het oog krijgt, trekt hij zijn gashendel extra ver open. Als de brommer uit het zicht is verdwenen, ontdekt de buurman de kat van de overburen. Het dier is nietsvermoedend bezig met het graven van een kuiltje in het bloemperkje. De buurman ontploft. Hij grijpt een bloempot met viooltjes en smijt de pot naar de kat. Het arme dier wordt ruw gestoord in het doen van zijn behoefte en stuift er als de wiedeweerga vandoor. ‘Ellendig beest!’ schreeuwt de buurman. En tegen het dichtgetrokken raam van Jelles slaapkamer roept hij: ‘Ellendig joch!’

Jelle hoort hoe de boosheid van de buurman de overtreffende trap heeft bereikt.

Het domino-effect. Alweer.

Opnieuw dringt het tot Jelles brein door. Een slechte reactie krijgt een slecht vervolg. Het is iets wat hij wil onthouden.

Verder lezen? Dit boek is verkrijgbaar via de webshop op www.tripleboeken.nl en in de (christelijke) boekhandel.

Zie ook onze andere uitgaven op de website.

Hoofd boven water • Joyce Bout

ISBN 9789083574004 | 332 pagina's | Paperback | € 19,95

DICHTBIJ • INSPIREREND • RAAK